

Gecombineerd zaaien tegen stuiven

Veenkoloniaal akkerbouwer Berend Jansema zoekt het voorkomen van stuifschade in de techniek. Hij bouwde afgelopen winter een combinatie waarmee hij de hoofdgrondbewerking, het zaaien van bieten en het zaaien van een stuifdek combineert. Zuinig zijn op de kluitjes, is het idee.

Eind maart laat Berend Jansema via Twitter weten: „Bieten in één keer zaaien met spitten werkt boven verwachting“. De tekst gaat vergezeld met een foto waarop je via het achterraam van de trekker de vers aangedrukte zaaivoren in strakke rijen ziet

liggen. Jansema draait dit voorjaar met een nieuwe combinatie, die hij afgelopen winter zelf heeft samengesteld. Bijzonder aan de combinatie is dat deze behalve suikerbieten tegelijkertijd ook gerst zaait als anti-stuifdek. Voor op de trekker zit een cultivator die

de grond egaliseert, met daarboven de voorraadtank voor de gerst. Beide hebben ook de taak om tegenwicht te bieden aan de apparatuur achter de trekker. Achterop zit een spitmachine, met een opgebouwde pneumatische zaaimachine voor de gerst. Via

Jansema draait dit voorjaar met een nieuwe combinatie, die hij afgelopen winter zelf heeft samengesteld. Bijzonder aan de combinatie is dat deze behalve suikerbieten tegelijkertijd ook gerst zaait als anti-stuifdek.

Bedrijfsgegevens

Berend Jansema heeft een Veenkoloniaal akkerbouwbedrijf in Sellingen (GR). Zetmeelaard-appelen, suikerbieten en granen domineren het bouwplan. Jansema bewerkt 260 hectare, waarvan 80 hectare in loonwerk. Het areaal suikerbieten bedraagt ongeveer 60 hectare.

Agrio heeft oog voor boerenslimheidjes. Heeft u ook een boerenslimheidje waar uw collega-ondernemer ook zijn voordeel mee kan doen? Stuur hem dan in via redactie@agrio.nl en maak kans op een reischeque ter waarde van 2.000 euro. Lees meer op www.jaarvanonzeabonnee.nl.

AGRIO
2014, jaar
van onze
abonnee

twalf uitloopeningen in de beschermkap van de spitter valt de gerst net voor de eggerol in de vers bewerkte grond. Achter de spitmachine ten slotte hangt een 3 meter brede Monosem-bietenzaaimachine. De trekker zelf is uitgerust met RTK-GPS, zodat ondanks de geringe zaai breedte de rijenaansluiting klopt.

Drijfmest

Jansema heeft de combinatie samengesteld met de stofproblematiek als uitgangspunt. Vorig jaar raakten ook bij Jansema percelen met bieten beschadigd door aanhoudende droogte in combinatie met wind. Dankzij een laagje drijfmest kon hij erger voorkomen. Het beschermlaagje had hem duur kunnen komen te staan, want daags nadat hij de mest op het land had laten rijden, bleek de ontheffing nog niet officieel rond te zijn. „Er was lange tijd onduidelijkheid. Gelukkig werd er soepel gehandhaafd.“

Ook dit jaar lobbyde LTO in Den Haag weer voor een ontheffing om drijfmest bovengronds te mogen uitrijden. Jansema wilde er niet op wachten. „Omdat je er niet van op aan kunt, maar ook omdat het niet goed is voor de grond. Je rijdt met een zware mesttank over pas gezaaide percelen. Die sporen zie je terug. Sterker nog, op de plek van de sporen vielen vorig jaar hele rijen planten weg. Bovendien ben je weer een stuk van je mestruimte kwijt. Je gebruikt toch minimaal 10 kuub per hectare.“ Een ander beproefd middel tegen stuiven is het zaaien van gerst. Gerst ontwikkelt zich snel en geeft de bodemdeeltjes al snel houvast. Pas wanneer de bieten voldoende groot zijn, worden de gerstplantjes doodgespoten. Maar ook die aanpak kent beperkingen. De gerst moet in vochtige grond terechtkomen om te kiemen. Vandaar dat het handig is om het zaaien te combineren met de hoofdgrondbewerking. Jansema wilde daarnaast zoveel mogelijk

kluiten sparen. „Als je verse grond bovenhaalt, vormt zich bij het aandrogen een laagje op de kluiten. Zolang die intact blijft, heeft de wind daar weinig vat op. Raak je ze aan, dan vallen ze tot poeder uiteen en waait de boel weg. Zelfs een losse gang met de bietenzaaimachine doet in mijn ogen al te veel schade. Ik wilde die kluiten niet meer hoeven aanraken.“

Rogge

Als extra maatregel heeft Jansema rogge gezaaid als winterdek. Deze dient een dubbel doel: enerzijds beschermt de groenbemester de bodem gedurende de winter. Anderzijds zorgt hij alvast voor een beetje groene massa tussen de net gezaaide bieten, zolang de gerst nog niet gekiemd is. Van de gang met de bouwlandinjecteur ▶

Via twaalf uitloopeningen in de beschermkap van de spitter valt de gerst net voor de eggerol in de vers bewerkte grond.

Jansema: „De problemen met stuiven zijn voor een groot deel begonnen door veranderingen in de mechanisatie. In de zoektocht naar meer capaciteit zijn we steeds sneller gaan rijden. En iedere boer weet: hoe sneller het werk, hoe fijner de grond.“

Video

Benieuwd hoe de machine van Berend Jansema in de praktijk werkt? Op www.akkervijzer.nl staat een video over de zaai-combinatie. In deze video geeft de akkerbouwer een toelichting op zijn uitvinding.

heeft de groenbemester verbaasd weinig schade opgelopen. Maar na het spitten en zaaien is er weinig meer van de roggeplantjes te zien. Misschien wel té weinig? Jansema: „Een beetje kan al helpen. Maar het is een experiment. Misschien heb ik er wel meer last dan plezier van. Ik moet ze natuurlijk nog wel zien weg te krijgen.“ Jansema spuit met Roundup vlak voordat de bieten opkomen, een kleine week na het zaaien. Hij hoopt dat de roggeplanten en andere grote onkruiden die met de spitsbewerking onder de grond zijn beland dan al weer overeind staan en kapot gaan aan de Roundup. „Ik denk dat het meevalt. Er mogen best een paar aren van de rogge boven de bieten uitsteken, maar het mag natuurlijk geen bende worden.“

Grof

Jansema is niet de enige teler die bezig is met het aanpassen van de mechanisatie. Collega's in de buurt experimenteren ook met het combineren van bewerkingen. Het is eigenlijk wel logisch dat boeren daarin de oplossing zoeken, vindt Jansema. „De problemen met stuiven zijn voor een groot deel ook begonnen door veranderingen in de mechanisatie. In de zoektocht naar meer capaciteit zijn we steeds sneller gaan rijden. En iedere boer weet: hoe sneller het

werk, hoe fijner de grond. Vroeger leverde de voorjaarsgrondbewerking nauwelijks problemen op. De grond werd veel minder intensief bewerkt.“

Jansema zoekt bij het spitten bewust de ondergrens op van het aantal toeren. Hij wijst op de kluiten in het pas bewerkte land. Het zaaibed ziet er mooi grof uit, terwijl de bovengrond toch goed is aangedrukt.

„Het advies van Imants (de fabrikant van de spitsmachine, red.) is om 7 kilometer per uur te rijden bij 1.000 toeren. Jansema houdt het liever op 820 toeren en een rijsnelheid van 6 kilometer per uur. „Imants wil er niks van weten, en dat snap ik voor een deel ook wel. Het gevaar is groot dat de grond niet mooi vlak komt te liggen. Het is voor mij zoeken naar een compromis. Grover land is gunstig tegen het stuiven, maar als het te gek wordt, heb je er weer last van bij de verpleging en de oogst.“

De spitsmachine vervangen voor de cultivator, zoals sommige telers doen, vindt Jansema geen optie. „Je haalt er te weinig frisse grond mee boven. Je hebt de vochtige ondergrond nodig om kluiten te maken en om ervoor te zorgen dat de gerst voldoende vocht tot zijn beschikking heeft.“

Fingerspitzen

De akkerbouwer is benieuwd hoe de gerst bij

zijn nieuwe zaaisysteem aanslaat. Hij heeft de zaaimachine afgedraaid op 80 kilo per hectare, een hoeveelheid die gangbaar is bij het zaaien van een stuifdek. „Het kan zijn dat ik wat extra moet zaaien, maar ik wil het eerst zo eens proberen.“ De openingen in de kap heeft hij zo gekozen dat de gerstkorrels net voor de eggerol in de grond vallen. „Mijn idee daarbij is dat het zaad hierdoor wordt vastgedrukt. Maar er bestaan verschillende theorieën over. Ik ken collega's die de zaadopeningen midden boven of net achter de rol hebben geplaatst. Eigenlijk zouden we al die machines eens naast elkaar op één perceel moeten inzetten, om het resultaat te vergelijken.“

Jansema gebruikt een 125 kW (170 pk) trekker voor zijn combinatie en die is voor deze klus ruim bemeten. Op de sparaaftakas hoeft de motor maar 1.500 tot 1.600 toeren te draaien. Een 95 kW (130 pk) trekker zou de combi ook aan moeten kunnen, schat Jansema, al moet hij vooral achterop een flink gewicht tillen.

De akkerbouwer is benieuwd naar het resultaat van zijn nieuwe aanpak. Dat hij er vertrouwen in heeft, blijkt uit het feit dat hij meteen 60 hectare bieten met de combinatie zaait. In de zomer weet hij meer. Het is voor zijn volgers weer een reden om de Twitterberichten goed in de gaten te houden. ■